

Kliimaministeeriumile

18. september 2023.a./124

Tagasiside EL-i mullaseire direktiivi algatusele

Eestimaa Talupidajate Keskliit tänab võimaluse eest esitada tagasisidet Euroopa Komisjoni algatusele, mis puudutab Euroopa Liidu mullaseire direktiivi. Käesolevas dokumendis esitab Eestimaa Talupidajate Keskliit (edaspidi ETKL) seisukohad seoses Euroopa Komisjoni välja töötanud seadusandliku ettepanekule, et lahendada oluline probleem mulla tervise valdkonnas Euroopa Liidus (EL) ja toob välja põllumajandustootmise valdkonda puudutavad olulised punktid.

Terved mullad on põllumajanduse ja kogu ühiskonna jaoks üliolulised. Muld on põllumajandustootjate tegevuse keskmes, mis tagavad ohutu ja tervisliku toidu ning sööda tootmise. Muld on oluline ka ökosüsteemide ja maastike säilitamiseks ning üks olulisemaid liitlasi võitluses kliimamuutuste vastu. Põllumajandustootjatena sõltuvad kogu meie elatusvahendid viljakatest ja hästi toimivatest muldadest. Sellest tulenevalt oleme täiesti teadlikud eesseisvast väljakutsest nende säilitamisel ja taastamisel ning ootame konkreetset ja poliitikat, mis aitaks tagada eesmärgid.

Üldised kommentaarid ja seiskohad:

1. Eestimaa Talupidajate Keskliit (edaspidi ETKL) tunnistab vajadust Euroopa muldade parema jälgimise järele, rõhutades selle tähtsust eriti põllumajanduse ja metsanduse jaoks.
2. **ETKL leiab, et algatuses sätestatud eesmärgid on asjakohased ja ajakohased.** Seaduseelnõu peamiseks eesmärgiks on luua liikmesriikide vahel koordineeritud mulla jälgimissüsteem, et hinnata ja säilitada mulla tervist ning samal ajal lahendada andme- ja näitajate puudused. Samuti on seaduseelnõu teine oluline aspekt seotud potentsiaalselt saastunud alade tuvastamise ja haldamisega, mille eesmärk on kaitsta inimeste tervist ja keskkonda. Lisaks kehtestab seaduseelnõu jätkusuutliku mullakasutuse põhimõtted ning soosib praktikaid, mis parandavad mulla tervist, võimaldades samas potentsiaalselt suurendada maa väärtust ja toidu kvaliteeti.

3. ETKL rõhutab algatuse olulisust selles osas, kus tuuakse esile, et kuigi ELis on praegu märkimisväärne osa (60–70%) muldadest halvas seisukorras, puudub siiani ELil ühtne mullaseadusandlus. Kuigi liikmesriigid teostavad mullatervise monitoorimist, ei ole nende pingutused seni olnud koordineeritud ning ei vasta eesmärgile tagada aastaks 2050 kõikide muldade tervislik seisund. See asjaolu toob selgelt esile, et senised jõupingutused muldade seisundi parandamiseks ei ole olnud piisavalt tõhusad ning vajadus rakendada ELis paremini koordineeritud lähenemist on ilmne.
4. Algatuses välja toodud asjaolu, et halb mullatervis toob liikmesriikidele kaasa märkimisväärseid majanduskulusid ja seab ohtu keskkonna ning inimeste tervise, on äärmiselt oluline. Mullal on keskne roll nii põllumajanduses kui ka ökosüsteemiteenuste pakkumisel, mis muudab selle tervise eriti oluliseks mõlemas sektoris. ETKL kinnitab, et põllumajandustootjad mõistavad selgelt, kuidas mulla tervis mõjutab nende äritegevust ja üldist heaolu ning neil on tugev huvi toetada algatust, mis aitavad parandada mullatervist ja kaitsta keskkonda.
5. ETKL leiab, et on äärmiselt oluline rõhutada algatuse olulisust seoses erineva majandustegevuse ja infrastruktuuri arendamisega, mis võib suurendada olemasolevate põllumaade kasutamise konkurentsi ja vähendada väärtusliku põllumaa kättesaadavust. **Seetõttu on hädavajalik kaitsta väärtuslikku põllumaad EL-i tasandil, kuna see on keskne tegur põllumajandusliku tootmise jätkusuutlikkuse tagamisel.** ETKL toetab ja tervitab seetõttu kavandatavaid meetmeid, mis on sätestatud seaduseelnõus, et piirata maa haaramist infrastruktuuri arendamise eesmärgil ning rõhutab mulla võimekuse säilitamise tähtsust, et tagada mitmete ökosüsteemiteenuste, sealhulgas tagada toidu tootmise ja seeläbi toidujulgeolek.
6. ETKL on seisukohal, et selline üle-euroopalise mullaseire algatus on hädavajalik, kuna ainult nii tekib ühesugune raamistik kõigile mulla kasutajatele - võrdsed konkurentsitingimused. Kuigi ETKL toetab komisjoni esitatud üldist mulla tervise määratlust, tekitavad küsimusi konkreetsete kriteeriumid, mida kasutatakse mullatervise hindamiseks. Kriteeriumite delegeerimine liikmesriikide otsustada tekitab muret konkurentsi moonutamise võimalikkuse osas. Selleks on oluline tagada selged juhised ja põhimõtted, kuidas liikmesriikide tasandil kriteeriume määratleda ja hinnata.
7. Kuigi komisjon rõhutab, et peamine kulutus on seotud säästva mulla majandamise tavade toetamisega, **väljendab ETKL muret seoses selle ettepaneku rahastamisega.** Komisjoni ettepanekus puuduvad uued rahastusallikad ning see toetub üksnes liikmesriikide riiklike strateegiakavade (ÜPP ja seeläbi MAK) alusel rahastamisele. ETKL leiab, et see ei ole piisav. On oluline märkida, et näiteks Eesti strateegiakava (MAK) eelarve ei ole meie hinnangul täna kooskõlas selles seatud eesmärkide saavutamise ja selgelt ei toeta keskkonnakaitse eesmärkideni jõudmist. Seetõttu

rõhutab ETKL vajadust leida täiendavaid rahastusallikaid, et tagada komisjoni ettepaneku rakendamine.

Kokkuvõttes toetab ETKL mullaseire direktiivi eesmäärke, kuid rõhutab vajadust arvestada põllumajandustootjate ja keskkonnakaitse tasakaalustamisega ning leida täiendavat rahastust direktiivi tõhusaks rakendamiseks.

Lugupidamisega

Kerli Ats

Juhatuses liige
Eestimaa Talupidajate Keskliit

Tel. +372 5647 5660

E-post: kerli@taluliit.ee

www.taluliit.ee